6. Desky zemské (dle Šembery).

I. 1404—1525.
II. 1526—1578.
III. 1581—1619.
IV. 1625—1654.
V. 1687—1691.
VI. 1692—1700.
VII. 1701—1722.
VIII. 1724—1738.
IX. 1739—1753.
X. 1754—1760.
XI. 1761 - 1772.
XII. 1773—1782.
XIII. 1783—1791.
XIV. 1792—1793.
XV. 1793—1802.

K názvosloví mezinárodního práva soukromého.

Podává Dr. *Krčmář*.

> Ces critiques, valent-elles qu'on les discute? Oui, assurément. Dans la science dont il s'agit, science en voie de sa formation tout mérite examen, tout doit être défini, en premier lieu la terminologie.
>
> *Lainé*, Introduction au droit international privé, T. I. str. 8.

Nauka, která v nadpisu pojednání dotčena byla, nyní vůbec všude takřka nazývána bývá mezinárodním právem soukromým (internationales Privatrecht, droit international privé, resp. droit privé a droit civil international, private international law, resp. international private law, diritto internazionale privato a p.). Název ten, jenž stal se v literatuře německé běžným od vydání knihy *Schäffnerovy*, nadepsané Entwickelung des internationalen Privatrechtes (Frankfurt n. M. 1841) a v zemích románských od vydání knihy *Foelixovy* Traité de droit international privé (Paříž 1843) jest nyní vůbec panujícím a nabyl, možno-li se tak vyjádřiti, státního občanství v literatuře světové. Značná ovšem část těch, kdo názvu toho užívají, předem ohražuje se proti němu dovozujíc, že význam ten není ani případný, ani po stránce formální nevyniká, a že jen proto bylo ho užito, poněvadž příliš jest rozšířeným a obecně přijatým a poněvadž není vhodno, v otázkách ryze slov-

ných rušiti ustálenou tradici.[1]) Jedni pak vytýkají, že dnes všeobecně je známo, co názvem oním rozuměti dlužno, a že tudíž od omylné terminologie nebezpečenství zmatků nehrozí; že mimo to není terminu jiného, případného a stručného;[2]) jiní soudí, že význam ten příliš je zakořeněn, a že bylo by obtížno jeho se zbaviti.[3]) Proto větší část spisovatelů pojmenování to přijímá a oni knihy své příručkami, učebnicemi a systémy a p. mezinárodního práva soukromého nazývají.

Než nescházejí ani takoví, kteří terminus ten jako nepřesný a nesprávný zcela odmítají. Nejdůležitější námitka, která proti pojmenování tomu byla uvedena, formulována je přesně zejména u *Bulmenrincqa*,[4]) jenž vytýká, že jméno mezinárodní právo soukromé obsahuje contradictionem in adjecto,[5]) ježto není přece možno, aby právní předpisy nějaké byly normami, které upravují styky mezinárodní či mezistátní, platí inter gentes, inter nationes, a které zároveň upravují právní poměry mezi soukromými osobami, inter privatos, aby tedy předpisy nějaké byly jak juris inter gentes tak juris privati, jak etymologie slova k tomu ukazuje.

---

[1]) *Binding*, Handbuch des Strafrechtes I. 371, *Liszt* Lehrbuch des deutschen Strafrechtes § 18 (tito ovšem takto vykládají o tak nazvaném mezinárodním právu trestním, ale výtky jejich stejně proti názvu mezinárodního práva soukromého lze obrátiti); *Zitelman*, Internationales Privatrecht str. 1, *Kahn*, Jahrbücher für Dogmatik, sv. 40, str. 3: Die Bezeichnung ist schlecht ohne Frage: sie ist unklar und unwissenschaftlich. Einerlei: Ein Name mag noch so falsch und sinnlos sein, ist er einmal eingebürgert, so erfüllt er seinen Zweck und macht eine Umtauschung nicht nur überflüssig, sondern gefährlich und verwirrend. *Bar*, Theorie I., str. 11, *Brusa* v *Cimbali* (sr. k tomu pozn. 6.), str. 72, *Catellani*, eod., str. 74.

[2]) *Zitelman* na u. m. Případně poznamenal *Kahn*, na u. m., str. 31, že přijetí terminu toho již proto nutno doporučiti, ježto on zadost činí oběma velkým táborům, škole internationalistické a positivistické (srv. k tomu Sborník IV., sv. zvláštní, str. 299). Prvým činí dosti nazývaje látku právem mezinárodním, druhým, nazývaje ji právem soukromým.

[3]) *Cogliolo* v *Cimbali*, str. 60. *Orrù*, eod. 62.

[4]) Völkerrecht str. 211, sr. k tomu i *Harrison*, Journal de droit international privé et de la jurisprudence comparée, sv. VII., str. 537: Droit international privé est une fâcheuse expression: elle est tout à fait trompeuse, car elle emploie des mots détournés de leur sens naturel et dont le sens prête constamment à des confusions.

[5]) Tak i *Brusa* v *Cimbali*, str. 72, *Cimbali*, str. 10

Na první pohled skutečně mohlo by se zdáti, že podle etymologie bylo by pokládati mezinárodní právo soukromé, jak to učinil *Cimbali* [6]), za jus privatum inter gentes, tedy za právní řád, který upravuje soukromoprávní styky mezistátní a nikoli vůbec veškeré poměry soukromoprávné, kterým dáno bylo jméno mezinárodních poměrů soukromoprávních (sr. k tomu Sborník IV., str. 183 sl.). Než zdá se, že pojmenování ono není tak nesprávným, jak by na první pohled mohlo se zdáti. K věci té ukázal správně zejména *Fitta*, Méthode de droit international privé, str. 32 sl. Tak totiž, jak dnes slova »mezinárodní« se užívá, neznamená ono povždy tolik jako »inter gentes», »inter nationes«. [7]) Nazývá-li se zjev nějaký mezinárodním (international), jako mezinárodní kongress, konference, výstava, tržiště, obchod atd., znamená terminologie ta antithesi proti názvu národní (interní, national), antithesi, kterou podle okolností lze vykládati jako supra-national, extra-national,

---

[6]) Di una nuova denominazione del cosidetto diritto internazionale privato e dei suoi effetti fondamentali, str. 37 sl. (Pojednání toto vzešlo z ankety, kterou uspořádal roku 1892 jmenovaný spisovatel, uveřejniv toho roku v časopisu *Spedalieri* [č. 5., březen] pojednání nadepsané titulem stejným jako zmíněná kniha, kdež jedná se především o terminologii a pak o některých dalších otázkách propedeutických, zejména o postavení mezinárodního práva soukromého v systému práva, jeho poměru k právu mezinárodnímu atd. Současně vyzval četné odborníky vlašské, aby dali jemu dobrozdání o uveřejněném článku. Odpověděli pak: *Gabba, Miceli, Schiatarella, Vadalà-Papale, Lilla, Cavagnari, Signorelli, Puglia, Cogliolo, Orrù, Macrì, Brusa, Fusinato, Catellani, Corsi, Fiore* (někteří z nich obšírnějším pojednáním), buď vyslovujíce souhlas anebo pochybnosti a námitky uvádějíce. *Cimbali* na to publikoval tyto odpovědi v *Spedalieri* 1892, č. 7 (září) připojiv svoji polemiku proti názorům odchylným. Celá anketa jednotně byla republikována pod jménem svrchu uvedeným roku 1893 Řím Fratelli Bocca.) Také *Bar* soudí, že na první pohled jméno mezinárodní právo soukromé tento význam má.

[7]) Tak vykládá terminus ten zejména *Cimbali*, na str. 10, pravě: Intanto gli scrittori con grande superficialità osano determinare Diritto internazionale privato quella materia che mira a regolare i rapporti che un semplice privato cittadino — notate bene — viene stringere con altri privati citadini appartenenti a stati stranieri. Essi non si sono ancora lontamente accorti della stridentissima contraddizione che esiste tra ciò e l'affermare che soggetti del diritto internazionale sono gli Stati; sr. také ještě eod., str. 15, kde jednáno o tak zvaném mezinárodním právu trestním.

po případě anti-national.[8]) Mluví-li se o kongresu mezinárodním, nechce se tím zajisté vyjádřiti povždy, že je to kongress, na kterém jen státové jsou zastoupeni, nýbrž často pouze tolik, že jedná se o shromáždění, jehož účastní se příslušníci různých států. Mezinárodním jest tudíž začasté zjev, který sahá přes hranice státu. Podle etymologie té znamená pak mezinárodní právo soukromé onu větev práva soukromého, která upravuje poměry soukromoprávní, sahající (ovšem obrazně řečeno) přes hranice státu, čili mezinárodní poměry soukromoprávní v tom smyslu, jak jsme terminu toho v pojednání svém svrchu citovaném (Sborník IV., 183 sl.) byli užili.[9]) Označuje tedy název ten přesně látku, kterou označiti

---

[8]) Také *Martitz* Internationale Rechtshülfe in Strafsachen, II., str. 401, p. 2., vykládá, že se slovem »international« mimo etymologický smysl »inter nationes«, »inter gentes« spojují se zhusta smysly dva: Buď ono je synonymním se slovem »universel« (v tomto smyslu znamenalo by pak mezinárodní právo soukromé tolik jako uniformní, světové právo soukromé; tak užívá slova na př. *Hack*, Des avaries grosses, Journal IV., str. 131), anebo je prostě antithesí k »national«; v tomto smyslu je pak »international jede Beziehung, in welcher eine Nation zu einer fremden oder mehreren fremden steht«. Podobně *Gemma*, Propedeutica al diritto internazionale privato str. 20 sl., 23, jenž vykládá slovo »internazionale« v našem případě jako »ultranazionale«.

[9]) Quella parte del diritto privato che a rapporti con l'estero *Fusinato v Cimbali*, str. 73; sr. i *Vareilles-Sommières*, Synthèse de droit international privé, str. XXXI., jenž soudí, že v názvu droit international privé je slovo »international« přijato dans ce sens lâche et littéraire où il sert à qualifier le rapprochement de personnes ou de choses qui appartiennent à différentes nations; mais il peut inspirer la croyance erronée qu'il s'agit uniquement de rapports entre États et il l'a inspirée en effet. *Vareilles-Sommières* ovšem se svého hlediska (on totiž nepokládá správnou definici, že mezinárodní právo soukromé je souhrnem norem upravujících poměry soukromoprávní, vykládaje, že při studiu předpisů m. p. s. dlužno zkoumati především jejich legitimitu a tázati se, kdo má právo je vydávati: zda-li totiž má stát práva výsostná nad cizinci v jeho území meškajícími a svými příslušníky meškajícími v cizině. Tato velká otázka netýká se však vzájemného poměru mezi jednotlivci, nýbrž poměrů mezi státem a jednotlivci a poměru mezi státy) pokládá i slovo privé dvojsmyslným: le mot p r i v é, qui a pour but d'indiquer que ce droit ne s'occupe que des individus étrangers, des personnes p r i v é e s étrangères, mais qui d'habitude appliqué au droit, veut dire e n t r e p a r t i c u l i e r s, peut inspirer au contraire la croyance qu'il s'agit ici de rapports e n t r e particuliers et l'a inspirée en effet. Námitku tuto, jak zde formulována, nelze pokládati za případnou, ale blíže bylo by lze jí zabývati se jen

má, neboť tam právě prohlásili jsme mezinárodním právem soukromým onu větev práva soukromého, která upravuje poměry soukromoprávné s elementem mezinárodním.[10]) Pokud ovšem tento výklad slova »mezinárodní« neodpovídá pravidlům mluvnickým, nespadá vina omylného jeho užívání na právníky, kteří nauku naši mezinárodním právem soukromým nazvali, nýbrž na ty, kdo slova »mezinárodní» jali se užívati pro vystižení pojmu, který jinak bylo by nazvati. Právníci přidrželi se jen terminologie obvyklé.

Z toho ovšem, co vytčeno bylo, vyplývá, že jen tehdy trojslovný název náš je správným, jsou-li slova tak postavena, aby bylo možno z nich vyčísti, že jedná se o právo soukromé, ale ovšem o právo soukromé zvláště kvalifikované — právo soukromé mezinárodní. Naproti tomu není správno slova tak postaviti, aby mohla vzejíti představa, že jedná se o nějakou zvláštní větev práva mezinárodního, o jakési soukromé mezinárodní právo. Proto je správným název německý »internationales Privatrecht«, ježto jím jasně se označuje, že jedná se o jistou část, větev práva soukromého, proto jsou nesprávny obecně užívané názvy francouzský, vlašský a anglický svrchu citované, ježto dávají vzniknouti představě, že jedná se o mezinárodní právo, které kvalifikováno jest ako právo soukromé, tedy představě jakéhosi juris inter gentes

---

v pojednání věnovanému výkladu o umístění mezinárodního práva soukromého v systému právním. — Jinak ovšem, než jak v textu je uvedeno, vykládají terminus přívrženci školy internationalistické na př. *Despagnet* Journal, sv. 25, str. 18: l'expression montre par le double epithète international et privé, qu'il s'agit bien d'un droit réglant les rapports entre Etats à propos des intérets de simples particuliers.

[10]) Sr. k téže věci velmi zevrubné výklady u *Martitze* Internationale Rechtshülfe II., str. 400 sl., jenž pak zvláště podotýká, pokud se týče terminu německého (str. 402): Der Ausdruck hat grosse Vorzüge, mag er auch ursprünglich der Volkssprache nicht angehört haben; es ist ein doch ein kurzes, charakteristisches, Raum und Zeit ersparendes Wort von gutem Klange, das nur durch schwerfällige Umschreibungen auf Kosten der Verständlichkeit verdeutscht werden könnte. Es ist ein flüssiger, sprachlich leicht zu handabender, leicht verständlicher Terminus, der zahlreiche Ableitungen ermöglichend sich als fruchtbar für die juristische Begriffsbildung erwiesen hat. Vor allem aber ist das Wort ein sprachliches Bindeglied unter den Naturvölkern, nirgends ein Fremdwort mehr, sondern ein terminologisches Gemeingut und charakteristisches Zeugniss für die Einheit moderner Zivilisation; pak *Fusinato* v *Cimbali*, str. 73.

privati. Proto leckteří přestavují slova, mluvíce o droit civil international (*Laurent*, jenž promlouvá jen o části mezinárodního práva soukromého, kterou bylo by nazvati podle naší terminologie mezinárodním právem občanským, vylučuje zejména právo obchodní a směnečné) nebo o droit privé international, diritto privato internazionale (na př. *Mancini*, Lineamenti del vecchio e del nuovo diritto delle genti, str. 74 [11]), [12]).

Se zřetelem ke všemu tomu, co řečeno bylo, jest tudíž státi na tom, že možno přijati název mezinárodního práva soukromého netoliko proto, že on je obvyklým a vůbec užívaným, nýbrž také proto, že on případně a srozumitelně označuje látku, tvořící předmět nauky pojmenováním oním označované, a že zejména všechny problémy, které k mezinárodnímu právu soukromému počítati jest, pod názvem tím dobře mohou býti umístěny.[13])

Ještě však ke dvěma okolnostem týkajícím se názvu, kterým právě jsme se zabývali, chceme ukázati.

---

[11]) Uveřejněno v jeho spisu Diritto internazionale, Prelezioni di *P. S. Mancini* (Napoli, Giuseppe Marghieri 1873). Také *Lomonaco* nazval knihu svoji Trattato di diritto civile internazionale.

[12]) Sr. k tomu *Martitz*, na u. m. II., pozn. 26. na str. 409, jenž soudí, že u Francouzů snaha po libozvuku vytvořila terminus droit international privé na místě droit privé international, a že pak terminus ten nápodoben byl v ostatních zemích románských a v zemích anglosaských — Mnozí ovšem s úmyslem užívají terminu droit international privé. Jsou to ti, kteří mezinárodní právo soukromé považují za právo mezinárodní určitým způsobem kvalifikované, za větev práva mezinárodního a nikoli za právo soukromé určitým způsobem kvalifikované, za větev práva soukromého, vůbec všichni ti, kteří vykládají, že mezinárodní právo soukromé jest »un règlement de compétence entre diverses législations quant aux droits privés«. Sr. k tomu zejména *Rolin*, Principes de droit international privé, I., 7, jenž výslovně praví: Le droit international privé régit les rapports entre nations en traçant les limites de leur compétence respective en ce qui concerne le règlement des droits et des intérets privés. C'est précisément pour cela qu'on l'appelle droit international privé et ainsi se justifie cette qualification; pak *Lainé*, Introduction I., str. 10, a definici, jakou on dává o mezinárodním právu soukromém; *Laurent* Journal V. str. 309, *Weiss* Manuel de droit international privé, str. XXIV. sl., *Brocher* Cours de droit international privé, I., 19 sl.

[13]) Tvrzení toto předpokládá ovšem, aby přesně naznačeno bylo, které nauky k mezinárodnímu právu soukromému jest počítati. Věci té bylo by věnovati zvláštní kapitolu. Jen tolik budiž zde podotčeno, že nelze souhlasiti s těmi, kdo pokládají zmíněný terminus příliš úzkým, ježto nelze tu dobře

Především jest to okolnost, která název ten nepochybně činí velmi sympatickým, ač ovšem okolnost tu za důvod věcný přijetí názvu toho svědčící považovati nelze. Jak jsme to byli totiž naznačili v pojednání prvé uveřejněném (Sborník, IV., sv. zvláštní, str. 303 sl.), nelze vlastně za dnešního stavu zákonodárství mluviti o mezinárodním právu soukromém bez připojení adjektiva bližší určení obsahujícího, ježto v každém jednotlivém státu zvláštní, od jiných se lišící mezinárodní právo soukromé platí, a bylo by tudíž vždy naznačiti přesněji, zda-li jedná se o mezinárodní právo soukromé platné v Předlitavsku, v Uhrách, v Německu, ve Francii atd. Než chceme v pozdějším pojednání ukázati k tomu, co také již v článku právě citovaném bylo naznačeno, že veškeré snahy směřovati musí k docílení formulí universálních (při čemž ovšem pojem universality relativně jest bráti — o accord quasi universel mluví ti, kdo píšou jazykem francouzským), t. j. k tomu, aby ve státech civilisovaných pokud možno totožné předpisy mezinárodního práva soukromého platily, ježto jen tak docíleno bude jistoty a bezpečnosti v mezinárodních poměrech soukromoprávních. (Snahy ty ostatně dnes z části dodělávají se výsledku; sr. k tomu pojednání naše ve Sborníku V., str. 278 sl., 458 sl.) Teprvé tehdy, budou-li snahy ty plně výsledkem korunovány, bude případno mluviti o mezinárodním právu soukromém bez jakýchkoli dodatků lokální jeho zabarvení naznačujících, neboť teprvé tehdy existovati bude jediné, všude totožné mezinárodní právo soukromé. A tak pojmenování námi zvolené, ač v přítomnosti kusé (neboť, jak řečeno, vždy bylo by připojiti dodatek určující, o jaké mezinárodní právo soukromé se jedná, jako na př. *Vesque von Püttlingen* a *Jettel* pojmenovali své knihy: Handbuch des internationalen Privat- und Strafrechtes mit Rücksicht auf die Gesetzgebungen Oesterreichs, Ungarns etc. a Handbuch des in Oesterreich-Ungarn geltenden internationalen Privatrechtes etc.) proto je sympathickým, že ukazuje stále k tomu, oč jest pečovati, aby ono kusým považováno býti nemohlo — o dosažení jediného, všude platného mezi-

umístiti mezinárodní právo trestní, správní atd.; souhlasiti s nimi nelze z důvodu snadno pochopitelného, ježto discipliny ty k mezinárodnímu právu soukromému nenáleží. Naproti tomu má název námi zvolený výhodu tu, že tu umístiti lze nauky o právním postavení cizinců a o právu uniformním, jež po našem soudě systematicky sem náležejí. Sr. k tomu str. 82.

národního práva soukromého a jeho důsledku, harmonie právních řádů.[14])

Ještě nápadnější jest hodnota tohoto názvu, mluví-li se o vědě mezinárodního práva soukromého. Neboť tu učiněno je zřejmým, že nejedná se o nauku, která vázána jest na doslov a výklad toho neb onoho právního řádu positivního, nýbrž o nauku, methodu universální (quasiuniversální), na které interpreti a vzdělavatelé různých právních řádů spojenými silami mohou pracovati, o nauku, jejíž pěstění (universální) jest nezbytnou podmínkou pokroku mezinárodního práva soukromého.[15])

Druhá okolnost, na kterou ukázati chceme, je ta: Je nutno zmíniti se o tom, lze-li pokládati správným tvrzení *Cimbaliho* Di una nuova denominazione, str. 37 sl., že, užíváme-li názvu mezinárodního práva soukromého pro nauku naši, odnímáme jej disciplině, které on nepochybně v první řadě náleží. Vytýkáť on, že název mezinárodního práva soukromého musí býti zachován a materie che costituiscono il vero campo del diritto internazionale privato finora rimasto assolutamente ignoto a tutti coloro che, da Grozio a Bluntschli si sono occupati della nostra scienza. Toto pole zanedbané jsou styky mezistátní povahy soukromé: smlouvy trhové, směnné, darovací a p. mezi státy uzavřené.

---

[14]) Sv. zejména *Despagnet* Précis de droit international privé, str. 19 in f. sl. Jméno to jasně naznačuje, že jedná se o právo, které má za účel di garantire universalmente la sicurezza del diritto e non soltanto di dirimere la collisione tra leggi differenti (*Gemma*, Propedeutica, 32 sl.).

[15]) *Hamaker*, Das internationale Privatrecht, seine Ursachen und Ziele, str. 29. Tato universální methoda, kterou název vědy mezinárodního práva soukromého dobře vystihuje, odpovídá tomu, co zejména ve Francii s oblibou nazýváno bývá mezinárodním právem soukromým theoretickým a contrario mezinárodního práva soukromého positivního. Sr. na př. *Laurent* Journal V. str. 439; *Despagnet* Précis, str. 65 sl.; *Rolin* Principes, I., str. 15, jenž o významu tohoto theoretického mezinárodního práva soukromého takto se vyjadřuje: L'exposition des principes scientifiques de ce droit et des règles les plus généralement suivies, n'a pour but que de combler des lacunes, de venir en aide à l'interprète, de servir de fanal aux législateurs, d'influer lentement et progressivement sur la marche générale des idées et sur le développement graduel du droit international privé dans les différents pays. Sa mission est assez belle et assez grande ainsi précisée et limitée pour qu'il conserve une immense importance. Sr. dále *Soldan* De l'utilité des conventions internationales en matière de droit international privé, str. 5 sl., *Gemma* Propedeutica, str. 31 sl.

Zdá se však býti nepochybným, že tato větev právní, kterou *Cimbali* s velkým hlukem v systém práva uvedl, nemá nároku na samostatné místo v systemu tom. Správně zajisté podotkl *Macrì* (v *Cimbali,* str. 70): Le grandi partizioni non si fermano nella scienza nostra, per varietà di subbietti . . .[16]) Il criterio di distinzione fra le varie parti della scienza si attinge della differenza obbiettiva delle relazioni, e quando una speciale attinenza non si rinviene, non e permesso creare una nuova e diversa partizione. Poměr soukromoprávní zůstává takovým, nechťsi osoba fysická, nechťsi osoba právnická je subjektem súčastněným, a ovšem tedy také osoba právnická, která vykonává funkce veřejné, na př. stát. A také obecně má se za to, že poměry soukromoprávní, ve kterých stát je subjektem, vůbec netvoří zvláštní kategorie právní látky, ač ovšem možno je, že platí tu některá pravidla od obecného práva soukromého se odchylující. Je-li tomu tak, vychází odtud jasně, kam zařaditi jest *Cimbaliho* mezinárodní právo soukromé upravující styky mezistátní. Ježto jedná se tu o právní pravidla upravující poměry soukromé a sice poměry soukromé mezinárodní, náleží celá ona kategorie předpisů právních, které *Cimbali* samostatné, zvláštní postavení v systému práva vindikuje, do mezinárodního práva soukromého v tom smyslu, v jakém obecně názvu tomu se vyrozumívá, a ono samostatné postavení patrně jí nenáleží.[17])

* * *

Názvy, které nejvíce dělí se o přívržence s pojmenováním mezinárodního práva soukromého, a kterých nejhustěji bylo užíváno (po případě, kterých posud se užívá), jsou: nauka o kolisi

[16]) To dobře vykládá i *Cimbali*, str. 40.

[17]) Tak i *Kahn*, Jahrbücher für Dogmatik, sv. 40, str. 5 sl.; *Westlake* Lehrbuch des internationalen Privatrechtes (překlad *Holtzendorffův*) str. 5.; *Pillet*, Principes, str. 13; *Despagnet* Journal 25, str. 18 (Cete nouvelle catégorie dans le droit international ne corresponderait, croyons-nous, à aucune donnée rationnelle et serait complétement arbitraire); *Signorelli* v *Cimbali*, str. 57 (gli rapporti privati tra gli Glati non escono dalla sfera della scienza e del organismo del diritto privato propriamente detto per chè la mutazione del soggetto non basta a mutar l'indole dei rapporti). *Corsi*, eod., str. 75. Jinak *Orrù*, eod. 62 (*Kahn*, na u. m, str. 6, p. 1. nepřesně tohoto cituje), jenž soudí, že o věcech těch dlužno jednati v mezinárodním právu κατ' ἐξοχήν. Repliku *Cimbaliho* proti *Macrìmu*, eod., str. 103, nelze po mém soudě pokládati zda-

statut (v novější době praví se o kolisi zákonů), resp. nauka o konfliktech zákonů, a nauka o místních mezích zákonů (o mezích zákonů v prostoru).

Pojmenování prvé, jak se zdá, sahá až do prvé polovice 17. st.[18]) (prvé název nauky zněl: de statutis), a zejmena *Rodenburg*, *Pavel Voët*, *Huber* a *Hertius* s nevelkými změnami nazvali spisy svoje sem náležité, prvý: de iure quod oritur ex statutorum vel consuetudinum discrepantium conflictu, druhý: de statutis eorumque concursu, třetí: de conflictu legum in diversis imperiis, čtvrtý: de collisione legum privatarum inter se. V novější době pojmenování toto méně je obvyklým. Nejspíše ještě u spisovatelů anglických a amerických se vyskytuje (na př.: *Story* Commentaries on the conflict of laws foreign and domestic; *Burge*, Commentaries on colonial and foreign law generally and in their conflict with each other and with the law of England; *Dicey* A digest of law of England with reference to the conflict of laws; *Wharton* Treatise on the conflict of laws or private international law; *Merill* Studies in comparative jurisprudence and the conflict of laws). V zemích ostatních řídčeji s ním se setkáváme (na př.: *Mittermaier* Kritische Zeitschrift für Rechtswissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes, sv. 7, str. 228, sv. 11, str. 267 sl.; *Wächter* Archiv für zivilistische Praxis sv. 24 a 25; *Roguin* Conflit des lois suisses en matière internationale et internacantonale). Ostatně bylo by podotknouti, že i Institut de droit international mluví, chtěje označiti projekty normy hraničné obsahující, o »conflits entre les dispositions législatives en matière de . . ., a že četní spisovatelé jednajíce o normách hraničných mluví o conflits de lois.[19])

řilou, ježto tam přiznává se, že látka, kterou *Cimbali* nazývá mezinárodním právem soukromým, náleží sice v obor práva soukromého, že však zvláštností jeho jest povaha subjektů súčastněných v poměrech právních předmět jeho tvořících. Replika ta míjí námitku, ježto v této na to důraz se klade, že povaha subjektů v poměrech právních súčastněných není rozhodným momentem při klassifikaci látky právní.

[18]) *Lainé*, Introduction.

[19]) Také *Goeschen*, Vorlesungen § 31 mluví o Collision verschiedener Rechtsquellen, ale jedná tu o otázkách velmi různých: *A)* Collision subordinierter Rechtsquellen, kdež mluví o známé zásadě Willkür bricht Landrecht, o poměru předpisů speciálních ke všeobecným, o tak nazvaných časových mezích zákonů, *B)* Collision coordinierter Rechtsquellen; zde mluví o problémech nás zaměstknávajících.

Pojmenování to (jež správněji musilo by zníti: o řešení konfliktů mezi právními řády existujících, tedy tak asi, jako *Rodenburg* svoji knihu nazval, ježto patrně jedná se tu o to, aby dáno bylo rozhodnutí pro případy, kdy skutečné nebo domnělé kolise mezi právními řády existují a nikoli o pouhé registrování kolisí těch) [20]) zajisté správným pokládati nelze [21]), a ti, kdo ho užívají, nečiní tak zajisté proto, že by je pokládali správným, nýbrž proto, že jménu tomu svědčí tradice, a že tudíž jménem sice nesprávným označují předmět vůbec povědomý. Z pojmenování toho slušelo by totiž vyčísti, že látka právní jím naznačená jedná o případech, kdy právní řády států jsou v positivném neb negativném konfliktu, t. j. o případech, kdy dva neb více právních řádů stanoví, že právní poměr podle jejich předpisů rozhodnut býti má, anebo když ony naopak stanoví, že právní poměr v jejich kompetenci nespadá. Tedy v nauce, která jest předmětem našeho rozboru, bylo by jednati asi jen o problémech, o kterých pojednal *Kahn* ve svém pojednání nazvaném Gesetzeskollisionen [22]) anebo o problémech podobných. Ve článku tom pak jedná se především o tak nazvaném zpětném odkazu (sr. Sborník III., str. 477). Dále jedná se tam o případech těch, kdy dle ústavního práva dvou států osoba nějaká jest buď od svého zrození nebo na základě skutečností později nastalých příslušníkem obou oněch států (případy dvojího státního občanství) a o případech, kdy osoba nějaká žádným státem od zrození svého za příslušníka považována není, resp. kdy ona dle ústavního práva státu, kterému posud náležela, tam občanství státního pozbyla vstoupivši k jinému státu v poměr nějaký, určitým způsobem charakterisovaný, avšak podle ústavního práva tohoto na posledním místě jmenovaného státu občanství státního tu nenabyla (případy nedostávajícího se státního občanství), a promlouvá se pak o významu těchto skutečností pro mezinárodní právo soukromé.

[20]) *Fiore*, Diritto internazionale privato I., str. 11: Il titolo di conflitto delle leggi non rende il concetto; prima, perchè il concorso delle leggi che rendono possibile il conflitto è il fatto presupposto, che rende necessaria la scienza che porge le regole per risolvere i conflitti. Si dovrebbe quindi in ogni caso dire: principi o teoria per risolvere i conflitti delle leggi.

[21]) Ovšem pokládá jej podstatně lepším než droit international privé *Holland*, Del' application des lois, Revue de droit international, sv. XII., str. 565 sl.

[22]) Jahrbücher für Dogmatik, sv. 30., str. 1 sl.

Konečně se tam jedná o differencích vznikajících odtud, že právní řády různě kvalifikují, různou funkci přisuzují poměrům, institucím právním. To jsou případy skutečných kolisí, konfliktů mezi právními řády. Ale ovšem náležely by pod název konfliktů těch ještě případy další: Bylo by tu zajisté možno jednati na př. o případech, kdy jeden právní řád podřizuje kompetenci své (materielní) veškeré cizince ve státním území bydlící (nebo vůbec jen meškající) ve všech směrech a zejména také pokud se týče způsobilosti k právním činům, kdežto právní řád státu, jehož cizinci ti jsou příslušníky, stanoví, že oni jeho předpisům podřízeni zůstávají i když v cizině meškají; nebo o případech, kdy jeden právní řád stanoví, že posloupnost v majetek (ať movitý, ať nemovitý) v řízení státním ležící řídí se předpisy jeho, i když cizinec je zůstavitelem, kdežto pak právní řád vlasti zůstavitelovy vytýká, že posloupnost dědickou v majetek příslušníků státních, nechť majetek ten kdekoli jest, podle předpisů jeho bude posuzovati atd. Ale nauka mezinárodního práva soukromého těmito případy nikterak není vyčerpána. Neboť v mezinárodním právu soukromém dlužno promlouvati také o případech těch, kdy není kolisí, kdy súčastněné právní řády srovnale ustanovují, že právní poměr podle předpisů toho neb onoho z nich rozsouzen býti má.[23]) V nauce, kterou mezinárodním právem soukromým nazýváme, dlužno totiž jednati netoliko o případu tom, když příslušník německý zemře zanechav nemovitosti ve Francií (zákonník občanský pro říši německou — čl. 24. al 1. uvoz. zák. — stanoví, že posloupnost dědická ve veškeré jmění příslušníků německých řídí se právem německým, kdežto druhá alinea čl. 3. c. c. historicky tak se vykládá, že posloupnost v nemovitosti ve Francii ležící, nechťsi zůstavitel je Francouzem nebo cizincem, podřizuje právu francouzskému), nýbrž také o případu, když příslušník německý zemře zanechav nemovitosti v Italii (ač oba právní řády, t. j. jak občanský zákonník italský — čl. 8. disp. prel. — tak občanský zákonník pro říši německou na u. m. srovnale ustanovují, že posloupnost v případu tom řídí se právem vlasti zůstavitelovy a konfliktů právních řádů tu tedy není). Jest tudíž pojmenování collisio legum již za dnešního stavu zákonodárství příliš úzkým, ježto ve větev práva, která

[23]) *Contuzzi* Diritto internazionale privato, str. 111; *Rolin* Principes I., str. 10, 12; *Pillet* Principes 31 sl.

tak bývá nazývána, náležejí případy, ve kterých o kolisi mluviti nelze. Zcela protismyslným ovšem stalo by se pojmenování to, kdyby zdařily se snahy o nalezení formulí universálních (sr. svrchu str. 75 sl.), t. j. předpisů, které by ve všech nebo alespoň v četných státech platily a stejným způsobem o kompetenci právních řádů stanovily, kdyby tedy mezi právními řády různých států panovala harmonie. A ačkoli nelze očekávati, že by snahy ty naveskrz dočkaly se příznivého vyřízení (jisté residuum kolisí na dlouhou asi dobu potrvá), bylo by pojmenování ono přece podivným, ježto jednalo by se pod jménem konfliktů právních řádů o nauce, ve které konflikty hrají roli jen podřízenou.[24])

[24]) Sr. k tomu již *Tittmann* Diss. de competentia legum externarum et domesticarum in definiendis potissimum juribus conjugum. Hal. 1822, str. 3, p. 2. (In collisione alterum alteri repugnat, utraque lex vim habere vel debet vel potest); *Savigny* System, sv. VIII., str. 3; *Bar* Theorie I., str. 11; *Beach-Lawrence* Commentaire sur les éléments du droit international de *Wheaton* sv. III., str. 18; *Phillimore* Commentaries upon international law IV., Preface, str. VIII., (a title which I think has been justly censured as expressive of a limited and unsound view of this important jurisprudence); pak str. 7 sl.; *Harrison* Journal VII, str. 537 (le conflit de lois est une métaphore et une métaphore très trompeuse) a str. 535 (En définitive, il n'y a pas conflit de lois mais une ambiguité resultant de ce fait, que l'affaire se trouve en apparence régie par plus d'un même et unique droit); *Fiore* Diritto internazionale privato I., str. 11 sl.; *Meili* Zeitschrift für internationales Privat- und Strafrecht I., str. 12, p. 2, *Regelsberger* Pandekten str. 163., *Vareilles-Sommières* Synthèse, str. XVII. p. 1.; *Pillet* Principes, str. 33. Za správný pokládá název Théorie du conflit des lois. *Lainé* Introduction I., str. 9, ač sám ovšem dal přednost názvu námi přijatému nazvav spis svůj Introduction au droit international privé. Vykládá však, že název v textu zamítnutý n'est pas seulement traditionnelle elle est claire et juste, s'il on veut bien la prendre dans le sens attenué qui lui est propre. Elle n'implique pas nécessairement, qu'il y ait combat entre les lois en présence, victoire pour une et défaite pour les autres; elle signifie simplement qu'un rapport juridique se trouve être à la fois du ressort de plusieurs lois et que cependant l'une d'elles doit s'y appliquer seule, celle qui dans la cause est la plus naturellement compétente. Je ovšem pochybno, zda-li při takovémto nazírání na věc lze mluviti dobře o konfliktech. Dovolává-li se *Lainé* analogie názvu conflit de jurisdiction, možno zajisté ukázati k tomu, že tu jedná se o skutečné positivní neb negativní konflikty, ježto různí úřadové rozhodování si svojí nebo je odmítají. Podivným způsobem nazval *Weiss* 3. a 4. díl svého spisu Traité théorique et pratique jednající o normách hraničných »le conflit des lois«, ač v předmluvě (str. II.) vykládá: Le conflit des lois n'est à vrai dire qu'un procès entre deux lois, qui affirment toutes deux leur compétence pour régir une personne, une

A ještě po jedné stránce jest pojmenování statutorum collisio příliš úzkým. Kdybychom i přijali název theorie řešení konfliktů mezi právními řády pro souhrn pravidel ustanovujících o tom, podle kterého z právních řádů poměry právní řešeny býti mají (vycházejíce od představy, že každý právní řád má tendenci po universalitě, a že konkurrence jiných právních řádů stejné tendence vede ku konfliktům, jež řešiti dlužno), nehodil by se název ten na veškerou látku, kterou pod pojem mezinárodního práva soukromého zahrnouti sluší. On hodil by se právě jenom na ony jeho předpisy, které stanoví, podle kterého z právních řádů v jednotlivých státech platících poměry právní rozsuzovány býti mají, on objímal by tedy jen tak nazvané normy hraničné. Je-li však správnou myšlénka, která naznačena byla v p. 13. na str. 74 sl. a kterou blíže bylo by rozvésti, že pojem mezinárodního práva šíře jest bráti, že dlužno jím rozuměti vešeré předpisy, které upravují mezinárodní poměry soukromoprávné, jak byli jsme je nazvali, dlužno jednati v mezinárodním právu soukromém také o předpisech jinakých než o normách hraničných, o předpisech, které pod název konfliktů právních řádů umístěny býti nemohou.[25])

chose, un fait juridique. Také *Wharton* Conflict of laws I., 4 zastává se tohoto názvu, ač jemu »the private international law is a part of the common law«, sr. k tomu pozn. 13. Jemu ovšem conflikt znamená skutečnost, že soudce postaven je před možnost, že bude voliti mezi pravidly dvěma neb více právním řádům náležitými: we have as much right to speak of a conflict of laws, when the question which of two territorial laws rules a particular case as we have to speak of a conflict of laws in cases where the question is whether the old common law holds, or whether that law has been extinguished by a statute.

[25]) Sr. k tomu *Fitta* Méthode 32 sl. a *Gemma* Propedeutica, str. 9 sl.; pak *Vareilles-Sommières* Synthèse, Préface 32, jenž vykládá, že u starších právníků pojmenování quaestiones mixtae, statuta personalia et realia, de conflictu legum byla případnější než nyní, ježto u nich jednalo se celkem jen o určení příslušného právního řádu pro příslušníky jednoho státu, kteří byli obyvateli v různých provinciích tohoto státu, různým právem se řídících, a tedy o normy hraničné, kdežto v době novější předmět o mnoho je širším. Tak i *Pillet* Principes 27. S druhé strany *Parmele* (vydatel 3. vyd. spisu *Whartonova*) Preface XV. podotýká, že název conflict of laws je příliš mnohoznačný a tedy příliš široký, a že bylo by mluviti o conflict of laws which arises by virtue of the fact, that different elements or factors intering into a question have their ritus in different states or countries. Sr. k tomu pozn. 13. — *Fitta* ostatně a *Gemma* právem ukazují k tomu, že název conflit de lois předpo-

Podobně nelze pokládati správným pojmenování druhé, zejména v našich dobách zhusta užívané, jež nazývá nauku naši naukou o místních nebo prostorových mezích právních řádů soukromých.[26]) Pojmenování to, kdyby do slova vykládáno býti mělo, značilo by tolik, že každý právní řád působí v konstantní sféře territoriální, takže vše je mu podřízeno, co v této sféře se děje. Mimo to činilo by pojmenování to úkolem oněch, kdo naukou o místních mezích zákonů se zabývají, aby vytkli, co za onu territoriální sféru právního řádu jest pokládati. Než každému, kdo informoval se o problémech mezinárodního práva soukromého a positivních předpisech tu platných, je patrno, že konstantní sféra prostorová není jediným momentem, který rozhoduje o mezích působnosti právního řádu, nýbrž že o mezích těch spolurozhodují činitelé jiní. Jest na př. zásadou všeobecně uznanou, že způsobilost osoby k právním činům

---

kládá správnost názoru, že mezinárodní právo soukromé je jus inter gentium leges a nikoli právo, které upravuje poměry soukromoprávní s elementem mezinárodním. Kdo tedy k poslednímu názoru se kloní, musí ovšem název ten z příčin zásadních odmítnouti.

[26]) Tak zejména *Savigny* System VIII.; *Reinhold Schmidt* Die Herrschaft der Gesetze nach ihren räumlichen und zeitlichen Grenzen; *Gerber* System des deutschen Privatrechtes § 32; *Windscheid* Pandekten I., § 34; *Unger* System des oest. Privatrechtes I., § 22; *Stobbe* Handbuch des deutschen Privatrechtes I, § 29. *Olivi* Revue de droit international, sv. XV. a XVII., jenž mluví o conflits législatifs dans l'ordre d'espace. *Savigny* a po něm četní jiní shrnují problém náš pod širší typ otázek právních nazvaný: Ueber die Grenzen der Herrschaft der Rechtsregeln a čítají sem pak zejména problém místních mezí pravidel právních (nauku naši) a problém časových mezí pravidel těch (nauku o retroaktivitě právních pravidel). *Savigny* sám vysvětluje, že název jím zvolený jest odůvodněným se zřetelem k zásadnímu stanovisku, se kterého na problém pohlíží. *Savignymu* jest totiž bydlení osob na určitém territoriu důvodem právního společenství mezi nimi, důvodem totožnosti práva jim vládnoucího. Právo jest tudíž territoriálním, a každou z otázek nás zabývajících možno prý redukovati na otázku: kterým z práv territoriálních jest se v konkretním případě říditi (*Savigny*, na u. m. VIII., 17 sl.). Terminus lze ostatně i z jinakých názorů *Savignyho* dobře vysvětliti. *Savigny* přikazuje totiž každému mezinárodnímu poměru soukromoprávnímu sídlo v území některého státu. Právnímu řádu státem vydanému jsou pak podřízeny veškeré poměry právní, které v území státu toho mají sídlo. Při takovém nazírání na věc možno dobře pochopiti název místních mezí předpisů právních. Na podobné operaci myšlenkové založen jest patrně i název, kterého užil pro nauku naši *Bekker* (Die oesterreichischen Couponsprozesse) mluvě o lokalisaci právních otázek.

posuzovati dlužno podle práva státu, jehož ona jest příslušníkem, (po případě podle práva státu, v jehož území ona má své řádné bydliště). Je-li tomu tak, tož meze působnosti právního řádu určitého státu nejsou konstantní, pevné, nýbrž ony podle toho se mění, kde osoba nějaká, která jest příslušnicí státu toho (nebo v jeho území má své bydliště) meškā, resp. právní jednání předsebéře. Tam, kde osoby takové nemeškají (nejednají), právní řád jejich vlasti (bydliště) nezasahá, naproti tomu všude tam, kde ony jsou, jde za nimi právní řád ten. Je více než pochybno, možno-li v případech takových mluviti ještě o místních mezích zákona, kdyžtě odtud na jevo vychází, že právní řád působí nejen v určitém prostoru ohraničeném pevně, nýbrž že o působnosti jeho rozhodují jisté poměry osobní na sféře territoriální nezávislé. Jen tehdy, kdyby i tyto momenty v pojmenování byly přijaty, bylo by ono přesnějším, kdyby tedy nauka nás zajímající byla nazývána naukou o místních a osobních mezích zákonů, asi tak, jako *Berner* nazval svoji knihu: Wirkungskreis des Strafgesetzes nach [Zeit], Raum und Personen.[27])

Ostatně i tomuto pojmenování činiti lze výtky, které učiněny byly onomu, který jmenuje nauku naši naukou o kolisích právních řádů. Jednak i tento název hodí se jen na nauku o normách hraničných a jest tudíž příliš úzkým, ježto všechny problémy mezinárodního práva soukromého tu umístěny býti nemohou, jednak i on dává vzejíti představě, že mezinárodní právo soukromé jest jus inter gentium leges. Pokud tudíž k názvu onomu nemohli jsme se přidati, potud i tento musíme odmítnouti.

Ku konci ještě stručněji o některých jménech chceme se zmíniti. Nauka naše často bývá nazývána učením o applikaci právních pravidel (Anwendung der Rechtsquellen) nebo o poměru vzájemném

[27]) Sr. *Bar* Theorie I., str. 12; *Voigt* Jus naturale und jus gentium der Römer, sv. IV., str. 287; *Meili* Zeitschrift für internationales Privat- und Strafrecht, sv. I., str. 17; *Brocher* Revue de droit international sv. VIII., str. 38. (On dit quelquefois que cette doctrine a pour mission de finer le champ d'application de chaque loi dans l'espace. Nous croyons toutefois qu'elle ne doit pas être pris dans un sens trop absolu, parce qu'elle suppose la prédominance du principe de territorialité, prédominance, qui n'a pas toujours existé et n'a rien absolu. *Regelsberger* Pandekten str. 163; *Pillet* Principes, str. 13, ovšem soudí, že pojmenování to je un terme expressif, sinon absolument juste.

mezi předpisy právními (Verhältnis der Rechtsquellen).[28]) Názvu tomu, právě tak, jako oběma předešlým vadí skutečnost, že ani on nepojímá veškerých problémů mezinárodního práva soukromého a že zdá se předpokládati správnost názoru, podle kterého mezinárodní právo soukromé jest jus inter gentium leges. A vedle toho dlužno říci: Buď v název ten pojímáme veškeré nauky, které v poznámce 28 jsou uvedeny a které skutečně sem byly zařazovány: ale pak je jisto, že shrnujeme nauku naši v jedno s disciplinami, které s ní souvisejí snad formálně, podle doslovu pojmenování, ale které meritálně stojí na zásadách podstatně různých; anebo ponecháme název ten jen nauce naší (což ovšem tradici by se příčilo), ale pak název ten zcela je neurčitý, ježto není pochyby, jak to vytkl správně *Holland* De l'application de la loi (Revue de droit international, sv. XII., str. 565 sl.), že název ten podle doslovu svého nedává tušiti ani zdaleka obsah nauky.[29]) Kdyby název měl přesněji označiti nauku na kterou míří, bylo by jej blíže determinovati, jako to učinil *Rocco* nadepsav svůj spis: Dell'uso e autorità delle leggi

[28]) Sr. na příklad *Eichhorn* Einleitung in das deutsche Privatrecht. V prvém dílu (lit. *C*, Quellen des neueren deutschen Rechtes, *b*) gegenwärtiger Zustand, pod č. 4) jedná o »Verhältnis der Rechtsquellen untereinander, I. der deutschen Rechtsquellen zum *a*) römischen Recht, *b*) zum kanonischen Recht, II. der germanischen Rechte untereinander, 1. Rangordung derselben überhaupt, 2. Anwendbarkeit des langobardischen Lehnrechts, 3. Gebrauch der Volksrechte und Rechtsbücher, 4. Anwendung der rezipierten deutschen Partikularrechte, 5. Anwendbarkeit der Rechtsquellen, welche sich coordiniert sind. Jak patrno, obsah velmi je pestrý. Podobně *Puchta* nazval III. knihu svých přednášek: Von der Anwendung der Rechtsvorschriften auf die Rechtsverhältnisse a pojednává tam o těchto věcech: Richterliche Kenntnis des Rechts (§ 109), Ausschliessung der Anwendung durch Privatwillen (§ 110), Anwendung neuer Gesetze (§ 111), Personen, auf welche das Recht anzuwenden ist (§ 112), Anwendung der Rechte verschiedener Territorien (§ 113). Stejně ovšem Pandekten § 108 sl.; pak *Thibaut*, System des Pandektenrechtes (Allg. Theil, I. Th. 6. Abschnitt) jedná über das Verhältnis der Rechtsquellen zu einander ve dvou §§ech. 1. Collision subordinierter (uvnitř státu za pramen práva uznaných), 2. Collision coordinierter Gesetze (naše látka); sr. také *Gierke* Deutsches Privatrecht str. 183 sl.

[29]) Sr. k tomu *Cimbali* Di una nuova denominazione, str. 83: Questa denominazione ci allontana, non ci mette in contatto diretto ed immediato colla materia, alla quale deve attribuirsi. Essa sorpassa, non scioglie tutte le difficoltà che è chiamata a sciogliere la nuova denominazione.

del' Regno delle due Sicilie considerate nelle relazione con le persone e col territorio degli stranieri. Avšak ani název takto rozšířený nezdál se mu patrně býti dostatečně jasným, ježto za účelem výkladu připojil terminus další: ossia trattato di diritto civile internazionale.[30])

Nový název propagoval také *Holland* ve článku právě uvedeném mluvě o »reconnaissance extraterritoriale des droits«. Podobně *Torres- Campos* nazval knihu svoji r. 1896 vydanou Bases de una legislation sobre extraterritorialidad. Se všemi ostatními terminy, které právě byly uvedeny, má název ten společnou vadu, že je příliš úzkým, zavírajе v sobě jen nauku o tak nazvaných normách hraničných. Že by však i jinak název byl přesným, nebude asi lze tvrditi. Především pojem extraterritoriality právě tak jako pojem territoriality předpisu právního je velmi pochybným a mnohosmyslným.[31]) Kdežto mnozí (na př. *Lainé* Introduction) uvádějí zásadu locus regit actum za příklad předpisu extraterritoriální působení právních pravidel zakládajícího, soudí jiní (*Vareilles-Sommières* Synthèse), že předpis ten je typem zvláště charakteristickým norem, které territoriální působení právních pravidel ustanovují. Obě strany patrně různý smysl s pojmy territoriality a exterritoriality spojují. Ostatně nechť slovo extraterritorialita jakkoli jest pojmouti, je jisto, že v mezinárodním právu soukromém dlužno jednati netoliko o předpisech, kterými extraterritoriální působení právních pravidel se zakládá, nýbrž že dlužno také zmíniti se o zásadách, které působení pravidel právních intra territorium zakládají. Kdybychom tedy chtěli držeti se názvu *Hollandem* navrhovaného, musili bychom jej rozšířiti aspoň tak, jako to činil *Boullenois*, pojmenovav svůj spis Traité de la personnalité et de la réalité des statuts, resp. (poněvadž statuta personalia a realia znamenají tu statuta personalia a realia quoad effectum a nikoli quoad objectum) bylo by mluviti o territoriálním a extraterritoriálním působení pravidel právních. Naznačené nejasnosti v názvu tkvící budou však asi příčinou, že název mezinárodní právo soukromé vzdor nepřes-

[30]) Podobně *Fiore* Diritto internazionale privato pokládá nejpřípadnějším název takto doplněný: Dell'autorità e dell'applicazione delle leggi di stati diversi secondo i principi del diritto internazionale.

[31]) Sr. k tomu zejména *Aubry* De la notion de territorialité en droit international privé, Journal de droit international privé, sv. 27., str. 690.

nosti své, jež ostatně jest, jak se zdá nepřesností jen domnělou, nebude obětován názvu ještě nepřesnějšímu.

Cimbali Di una nuova denominazione, pokoušeje se odstraniti název mezinárodního práva soukromého pro nauku naši navrhuje terminus »diritto privato dello straniero«. S ním souhlasí *Gabba*, eod. str. 53, jenž praví, že užívá povždy názvu diritto civile dei forestieri; pak *Schiatarella, Vadalà-Papale, Signorelli, Cogliolo, Orrù.* Také *Vareilles-Sommières* Synthèse navrhuje Droit des étrangers, droit pérégrinal. Název ten již proto není správným, že při mezinárodním poměru soukromoprávním pozorovaném s hlediska určitého státu súčastněni býti mohou jen příslušníci tohoto státu (smlouva uzavřená příslušníky předlítavskými v cizině posuzovaná soudcem předlítavským). V názvu tom přílišná váha na moment osobní se klade.[32],[33])

---

[32]) Sr. *Despagnet* Journal 25, str. 13; pak *Fusinato* v *Cimbali* str. 73 sl. vytýkaje, že questioni di diritto internazionale privato possono sorgere non solo perchè il soggetto e straniero, ma perchè l'oggetto e l'atto hanno rapporto con l'estero; podobně *Corsi* eod. str. 75. Replika, kterou *Cimbali* proti těmto činí »ebbene noi soggiungiamo che nessuna questione di diritto privato dello straniero puo mai sorgere senza che si abbia un soggetto straniero. L'oggetto o atto intanto ha rapporti coll'estero in quanto v'è un soggetto straniero in vita. Senza di questo quei rapporti non possono mai sussistere. Se un italiano muore in Italia e lascia dei beni in varie parti del mondo, le quistioni che sorgono sono di diritto privato dello straniero, perchè l'italiano nelle varie parti del mondo, in cui lascia dei beni è un soggetto straniero« dojista není případna. Vlach onen ovšem mimo Italii a tedy tam, kde statky zůstavené jsou, je cizincem, ale není jím s hlediska Italie, a jestliže tedy úřady vlašské záležitostí budou se zabývati, dojista nebudou projednávati záležitost cizincovu, a předpisy tudíž, kterými tu při rozsuzování záležitosti budou se říditi, nebude lze správně nazvati diritto privato dello straniero.

[33]) Tím ovšem veškeré terminy vyčerpány nejsou, ale jedná se na větším díle o takové, které buď vůbec se neujaly, anebo při kterých není naděje, že by se tak stalo. Tak na př. *Harrison* Journal VII., navrhuje intermunicipal law (poznámka redakce Journalu na str. 537 správně podotýká, že název ten, jenž ostatně operuje pojmem, který právním řádům pevniny je zcela neznám — droit municipal c'est l'ensemble ou le système des règles que le gouvernement d'un pays a établi pour sa marche intérieure e pour fixer et determiner les droits et les devoirs des gouvernés není jistě o nic lepším, než název práva mezinárodního, poněvadž »municipal law« souznačno